

PaedDr. Jiří Pilař

Mgr. Pavla Košťálová

ŠIKANA ŽÁKŮ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE

Doktorandka zvolila problematiku, která se otevřela a stala výzkumně aktuální v českém prostředí v poslední dekádě, zatímco v mezinárodním kontextu byla zkoumána déle. Ačkoliv fenomén šikany byl u nás známý a sledovaný zejména psychology v různých sociálních prostředích, kontextech a situacích mimoškolních, jako jeden z typů projevu agresivního chování, v prostředí školy byl tento reálně existující fenomén sic vnímán, leč zůstával více méně „skrytým“, ba tabuizovaným, označený spíše za výjimečný projev nestandardního chování nečetných jednotlivců, agresivních či nepohodlných žáků. Výzkumně nebyl zkoumán dostatečně komplexně, se zřetelem k působení souboru faktorů sociálních, sociálně psychologických, osobnostně či kulturně psychologických.

Od poloviny 90. let ve změně situaci společenské i vzdělávací transformace se otevřela dříve tabuizovaná témata, mezi nimi i problém šikany. O tom svědčí stoupající frekvence mapujících výzkumů a publikací (Kolář, Říčan aj.) či metodických pokynů. O něco později se dostávají ke slovu rozsáhlejší výzkumy šikany ve škole (Bendl, Kolář) či jejich důsledků (Vaničková) a zapojování širší komunity aktérů prevence a nápravy šikany.

Autorka disertace se problematikou šikany ve škole zabývá cílevědomě od svých vysokoškolských studií. Se záměrem zabývat se jí výzkumně vstoupila také do doktorského studia. V jeho průběhu (i při přerušení v době mateřské dovolené) nepřerušila výzkumné činnosti.

Disertace jako finální výstup doktorského studia je výsledkem angažovaného přístupu k prohlubování teoretické báze, získávání zahraničních zkušeností a mapování reálného kontextu působícího na projevy šikany ve škole (role rodiny, represivních orgánů, podpůrných a konzultačních institucí) se záměrem navrhnout a zdůvodnit model, který řeší problém systémově, včleňuje pedagogické přístupy do prostředí legislativního a institucionálního.

Na disertaci oceňuji zejména

- pečlivou práci s pojmovým aparátem
- pokus o interdisciplinární přístupy při mapování příčin šikany

- vícedimenzionální klasifikaci šikany a reflektování hlediska aktérů (agresora i oběti)
- reflektování a srovnávání pozic různých skupin aktérů působících v dané oblasti.

V práci převažuje empirický charakter výzkumu, v němž oceňuji zvláště

- operacionalizaci dílčích cílů
- solidnost ověřování hypotéz (verifikace/falzifikace)
- důslednou triangulaci (žáci – rodiče – učitelé)
- prokazatelnost dílčích výsledků a opatrnost při formulaci závěrů.

Výše uvedené rysy dokládají metodologickou poctivost a solidnost autorky.

V práci lze identifikovat určité dílčí nedostatky či pasáže vyžadující bližší objasnění či diskusi, což je přirozené a zcela standardní pro práce tohoto typu a na což oprávněně upozorňují oponenti. Doktorandka bude mít příležitost reagovat při obhajobě.

Moje celkové hodnocení práce je velmi pozitivní. Doporučuji práci k obhajobě.

Autorce pak doporučuji využít výsledků a zkušeností v dané problematice aplikačně a metodicky těch poznatků, které mohou ovlivnit reálnou praxi, ať už v oblasti identifikace šikany či integrace úsilí a strategií prevence, pro což jí její současné pracovní zařazení dává řadu příležitostí.